

Türkiye Cumhuriyeti Kamuoyuna

5 Şubat 2021

Yargıda Dijitalleşme¹

Covid 19 Pandemisi, Yaşamın ve Yargının Yapay Zekalı Dijitalleşmesi İçin Zorunlu Bir Fırsat Oldu

Günümüz neslinin sadece bilim-kurgu filmlerinde gördüğü salgın dehşetini bizzat deneyimlemesine neden olan Covid-19 pandemisi, iş hayatının ve endüstrilerin yeniden tasarlanmasından toplumsal hayatın yeniden düzenlenmesine kadar bir çok zorunlu değişikliğe yol açtı. Mart 2020'den bugüne devletlerin kapanmak zorunda kalan işyerlerinin ayakta tutulabilmesi ve artan işsizliğin etkilerinin azaltılabilmesi için devasa bütçeler oluşturmaları, tarihte görülmedik bir hızla aşilar geliştirilmesi, gerek sosyal gerekse iş hayatının yüzyüzeliğine dair teknik çözümler üretilmesi sayesinde ilk etapta iyimserliği koruyacak sonuçlara ulaşılmış görünüyor. Aşılama oranları arttıkça kademeli olarak normalleşmeye de başlayacağız. Nihayetinde Covid-19 sert bir küresel öğreticiye dönüştü ve ondan aldığımız en önemli ders, yaşamın neredeyse her alanda dijitalleştirilebileceği oldu.

İlaç geliştiren küresel firmalar ile Dünya Sağlık Örgütü uzmanlarının açıklamalarına göre Covid-19 türü virüs salgınları hayatımızdan hemen çıkacak gibi görünmüyor. Ortaya çıkmaya başlayan virüs mutasyonları, gelecekte başkaca

¹ Bu çalışmayı hazırlayan değerli üyemiz, Samsun Barosu avukatlarından Türkiye Barolar Birliği Yapay Zeka Ve Hukuk ARGE Birim Başkanı Av. Burhan Uyan'a teşekkür ederiz.

salgınların gerçekleşme ihtimalini de somutlaştırıyor. Aşılar ve ilaçlar geliştirilse dahi 'eski normal sosyal yaşantımıza' dönebilmemiz için 3-5 yıl arasında süreler söz konusu ediliyor. Anlaşılan o ki 'küresel öğretici', uzun bir süre bizimle beraber olacak.

Ülkemizin dijitalleştirme açısından dünyada yüksek rekabet gücüne sahip olduğunu söyleyebiliriz zira 'Dijital Vatandaşlık' bizim için somut bir gerçek; UYAP, TAKPAS, MERNIS, KEP, İYS, e-Devlet, e-Noter, e-Şifre, e-Haciz, e-Nabız, e-SMM ve nihayetinde de 'e-Duruşma'. Devlet-vatandaş ilişkileri sürekli dijitalleşirken yargı da gerek pandemi şartlarının zorlaması gerek uluslararası gelişmeler ve gerekse adil, hızlı ve şeffaf süreçlere dair yükselen talep sayesinde olabildiğince dijitalleşiyor. Henüz işin başındayız zira açıkça görülüyor ki yargıda asıl dijital dönüşüm, RPA/Robotik Süreç Otomasyonları ve blokzinciri teknolojilerini de içeren yapay zeka ile sağlanacak.

Derneğimiz 'DAHA İYİ YARGI İÇİN Yapay Zekâ Vizyonuna ve Özeleştiriyeye ÇAĞRI' raporunda[1] 2020-2021 Adli Yıl açılışında gelecek için 'Adli Yıl Değil Virüs ve Yapay Zekâ Çağı Başlıyor' tanımını yapmıştı: '...Mikroskobik küçüklükte bir virüs; okulları, adliyeleri, camileri kapanmaya zorlarken, ne kadar zayıf olduğunu gösterdiği insanlığı üretimi, zenginliği, bilgiyi, teknolojiyi ve egemenliği paylaşmaya, hukuku, yeniden düşünmeye ve yapılandırmaya mecbur bırakmaktadır. Covid-19'un zorladığı değişikliklerin dünyayı nasıl değiştireceği ve nasıl bir dünya yaratacağı tahayyüllerin de ötesindedir. Kısa sürede gösterdiği ise insanlar arasında fiziki görüşmelerin yerini büyük oranda sesli ve görüntülü anlık iletişim teknolojilerine ve yapay zekâyâ bırakacak olduğu gerçeği...'

Ülkemiz henüz 'endüstri toplumu' olma yolunda ilerlerken 'bilgi toplumu' aşamasına ulaşan ülkeler geleceğin endüstri standardı olan 'Sanayi 4.0' ile hızla ilerlemektedir. Ulusal enerji arzı güvenliği teknolojileri, uluslararası borsalar, küresel ulaşım sistemleri, suçla mücadele araçları, çeşitli kamusal hizmet altyapıları gibi nice işlerde sistemler otomatikleştirilmiş ve artık kendi kendine öğrenen, birbirleriyle iletişim kurabilen bilgisayarlara ve algoritmalarına emanet edilmiştir. Bugünün ve yarının gerçeği, Covid-19 yüzünden -sayesinde de diyebiliriz- hayatın her alanındaki dijitalleşmenin hayal gücümüz oranında daha da artırılacak olmasıdır.

Dijitalleşmenin Özü Olan Yapay Zekanın Ulaştığı Seviye

Dijitalleşme evriminin doğal bir aşaması olan yapay zekâ, birbirlerinden uzakta farklı yerlerde ve şekillerde gerçekleşen üretim, biriktirme, dağıtım ve tüketim aşamalarını birbirine bağlayarak mükemmel işleyen bir değer üretme ve paylaşım zincirine dönüştürmekte; bu faaliyetleri birbirinden ayrı ve uzakta sürdüren toplum kesimleri arasında iş birliği ve dayanışmayı, üretim kapasitesini ve verimliliği en yüksek seviyelere çıkarmaktadır. Makineler ve algoritmalar insanlığın refahını tarihte hiç görülmediği kadar yükseltmiş bulunmakta ve halen de geliştirmektedir. Yapay zekânın sosyal etkileri o kadar ilerlemiş ve giderek artan oranda hayatımızın her alanına hâkim olmaktadır ki; toplumlar insanların değil robotların vergilendirilmesi, insanların değil robotların etik ve ahlak ilkeleri üzerinde kafa yormaktadırlar.

Yapay zeka ile donatılmış teknolojilerle, insan doktorlardan, insan avukatlardan, insan mühendislerden daha yüksek doğrulukla ve fakat onlarla kıyaslanamayacak hızlarda sonuçla elde edilebilmekte, günümüzde hayatta olmayan sanatçıların tarzlarıyla sanat eserleri üretilmekte, gerçeklik ile sanal arasındaki sınırları ortadan kaldıracabilecek nitelikte görseller oluşturulabilmektedir. O kadar ki artık insanları, kitleleri çeşitli amaçlarla -bazen tehlikeli olabilecek biçimde yönlendirebilmek dahi mümkün hale gelebilmiştir.

Neredeyse sınırsız büyük veriyle beslenen yapay zekalar, insanları onlara sağladığı birkaç cümleden sonra ayrıntılı senaryolar ve hikayeler yazabilmekte, müzik eserleri besteleyebilmekte, tariflere göre görüntüler oluşturabilmektedir. Doğal dil işleme teknolojileri kullanılarak bilgisayarlar ile insan benzeri konuşmalar yapılabilmektedir. O kadar ki insanları tartışarak ikna edebilme seviyesine ulaşan sistemler sayesinde başta siyasetçiler, avukatlar, diplomatlar olmak üzere ikna esaslı mesleklerin uygulayıcıları çalışma esaslarını gözden geçirmektedirler.

Küresel çapta milyarlarca kullanıcı/müşterisi olan büyük şirketlerin ellerindeki veri gücü seviyesinin, demokrasiler için bir sorun haline almaya başladığını görüyoruz. Bu teknolojilerle artık insanların hangi durumlar karşısında ne tür kararlara alabileceğine dair olağanüstü doğru öngörüler üretilebilmektedir. İnsanlar üzerinde neredeyse anlık ve sınırsız büyük veriden güç alan algoritmik hakimiyet sayesinde, yapay zekalı dijital platformların hükümetler tarafından vatandaşlar üzerinde aşırı gözetim ve kontrol amacıyla kullanıldıkları bir gerçek. Keza bağımsız medyayı, muhaliflerini ve STK'ları

susturmak amacıyla otoriter yönetimlerin güçlerini kaybetmemek için bu sistemlerden yararlanmalarının demokrasinin gelişmesi açısından ciddi tehlikeler doğurduğu da ortada.

Yapay zekanın en tehlikeli kullanımı ise ne yazık ki savaş teknolojilerinin geliştirilmesi alanında meydana gelmektedir. Yapay zeka teknolojilerini yaratan bazı firmaların yöneticilerinin insanlara bu teknolojilerin küresel olarak sınırlandırılması konusundaki çağrılarını, tehlikenin büyüklüğünü göstermektedir. Umalım ki zaman içerisinde nükleer güç gibi yapay zekanın da insanlığın yararına kullanımı konusunda uluslararası yeknesaklık sağlanabilsin...

Aralık 2020 itibariyle yapay zekalı dijital sistemleri, etkileri ve uygulama sonuçları bakımından değerlendirerek 'sosyo-teknik' olarak tanımlayan Avrupa Konseyi'nde [Avrupa Konseyi Yapay Zeka Ad Hoc Komitesi \(CAHAI\)](#) kurulmuştur. Alt çalışma grubu olan Legal Framework Group (LFG) ile 2021 yılı içinde yapay zekaya ilişkin bir konvansiyon veya çerçeve konvansiyon ile bağlayıcı olmayan tavsiye kararları ve rehberler gibi soft law düzenlemeleri yayınlamak üzere çalışmaya başladı. Türk yargısının bu sistemleri ve mevzuatları uygulamak zorunda kalacağı zamanların çok da uzak olmadığı ortadadır.

Tüm bu gelişmeler sonucunda hangi sektörde olursak olalım, iş hayatının geleceğinde ayakta kalabilmek için dijitalleşmiş/yapay zekalı sistemlerle çalışabilmeyi öğrenebilmek, zihnimizi bu teknolojilerle birlikte iş üretebilecek esneklikte eğitebilmek, karşılaştığımız sorunları bu teknolojilerle çözebilmeyi hayal edebilmek ve gelişmeleri sürekli olarak takip edebilmek bir zorunluluk halini almak üzere.

Yargıyı Dijitalleştirmek Ya Da Yapay Zekalılaştırabilmek

Türkiye'nin yeni başlayan çağın getirdiği zorlukları fırsata dönüştürerek uluslararası rekabette öne geçebilmesi için hâkim savcı, avukat ve diğer unsurları ile yargı gücüne ve yargı ile ilgili devlet kurumlarına ağır görev ve sorumluluklar düşmektedir. Yargının tüm organ ve unsurları hem mevcut görevlerini yerine getirebilmek hem de yeniçağın fırsatlarını yakalayabilmek için verimlilik, şeffaflık ve hesapverirlik, evrensel değerlere uyarlı davranmak ve yenilikçi olmak zorunda. Makamlarının verdiği ayrıcalıkları, sadece bu yüce amaç, topluma kaliteli hizmet vermek ve hizmeti her daim geliştirmek için kullanmalıdırlar. Bu görevi yerine getirebilmeleri için yeniçağın, şartlarını, gereklerini, getirdiği zorlukları ve onlara eşlik eden fırsatları kavradıklarını, yani düşünce

bazında bile olsa çağrı yakalamış olduklarını göstermeleri birinci şarttır. İkincisi, bu şartlarda elde olan imkânları, kısıtları ve sorunları gerçekçi olarak tespit ederek ortaya koymak, sorunların çözümü için gerekenleri isabetli olarak belirleme zorunludur. Üçüncüsü olarak uluslararası yarışta ülkemizi öne geçirecek vizyonu oluşturmak, stratejik hedefler belirlemek, bunları gerçekleştirmek için izlenecek yol haritasını çizmek zarurettir.

Yasaların Anayasa'ya, yürütmenin düzenlemelerinin Anayasa'ya ve yasalara uyarlığını sağlamak, yargının en iyi bilinen görevidir. Yargının toplumdaki asli işlevi ise kamu gücü kullanan görevlilerin hukuka uyarlı davranmasını ve ülkede hukukun üstünlüğünü sağlamak, devletin egemenlik sahası içinde hukuki güvenlik ortamını oluşturmak, toplumda uzlaşma ve iş birliğini güçlendirerek refahın artırılmasına katkıda bulunmaktır.

Ülkemizde refahın yükselmesi, diğerlerinin yanında en yüksek oranda yargının hukuki güvenlik ortamını kurması ve güçlendirmesi, uyuşmazlıkları çözme işlevini nasıl ve ne kadar etkili olarak çözebildiğine bağlıdır. Kişi başı milli geliri Türkiye'nin 8 katı kadar yüksek olan Almanya'da yargının uyuşmazlıkları çözmekte Türkiye'nin iki katı kadar daha etkin olması şaşırtıcı değildir. Toplumdaki kurumsal ve bireysel uyuşmazlıkların giderilmesi, uzlaşmanın sağlanması, dayanışma ve iş birliğinin tesisi ve güçlendirilmesiyle farklılıklar zenginlik yaratma fırsatına dönüştürülebilir. İhtilafları rahmete dönüştürmek uyuşmazlıkların etkin bir şekilde çözülmesiyle mümkündür. Dolayısıyla toplumda çatışan menfaatleri refaha dönüştürmekte en büyük sorumluluk; uyuşmazlıkları çözmekle görevli olan yargıya düşmektedir.

Yargının milli geliri artırmaya katkı verebilmesi, çıkması gayet doğal olan uyuşmazlıklarla zaman öldürerek, kaynak israf ederek değil; insanlar arasında iş birliğini geliştirerek, uyuşmazlıkları etkin ve verimli bir şekilde çözüp, uyuşmaz olan taraflar arasında uzlaşma ve iş birliğini yeniden ve hızlıca tesis etmesiyle mümkündür. Yargılamalar maddi gerçeği, verileri belirleme, kuralları uygulayarak sonuç çıkarma faaliyetidir. Yargı, bilim ve mantığa göre karar vermek; görevini yapabilmek için yapay zekâ geliştirmek zorundadır.

Yargıçlar, kuralları kendi şahsi inanç ve tercihlerine göre değiştirerek uygulayamaz; hukuk kurallarını mantık kurallarına uygun olarak olaylara uygulayarak çıkarımlar yapar. Hukuki bir karar verme sürecinde değişkenler, sadece uyuşmazlığa

neden olan olaylar ve iddia ve savunmayı kanıtlayan delillerdir. Hâkimler delilleri yani verileri bilimsel yöntemle, genel mantık kurallarına uygun olarak değerlendirerek sonuca varabilirler. Bu sonuç hâkimin kişisel kanaati sebebiyle değiştirilemez. Başka bir deyişle, yargının işlevi teknik olarak önlerine gelen vakıaları ve delilleri bilimsel yöntemle mantık kurallarına uygun şekilde işleyerek veri haline getirmek, bu verilere hukuk kurallarını uygulamaktır.

Yapay zekâ ancak kuralların bilimsel yöntemle, mantık kurallarına uygun olarak ve tarafsız bir şekilde uygulandığı bir ortamda gelişme ve serpilme imkânı bulabilir. Hukuku gelişmiş olanlar yapay zekâ geliştirebilir; hukuk yapay zekâsı geliştirebilenler hukuku geliştirebilirler. Ülkeler, kendi hukuk yapay zekâlarını geliştirmek zorunda; aksi takdirde kendi hukukunu geliştirmiş olan ülkelerin hukukunu iktibas ve kabul etmek, onların dolaylı egemenliği altına girmek durumundadır.

‘Yargı Yapay Zekası’ İle Neler Yapılabilir?

Öte yandan yargı, hem görevini daha iyi yapabilmek için hem de yıllardan beri birikmiş olan iş yükünün eritilmesi için yapay zekâ geliştirmeye muhtaçtır. Hukuk yapay zekâsı, birikmiş sorunları çözenin bir kurtuluş yolu ve imkânı olmasının yanında, yargının uyuşmazlık çözümü ,temel işlevinin çağdaş bir gereğidir. Türkiye, virüslerin getirdiği olağanüstü bilimsel, sosyolojik ve ekonomik zorlukları yapay zekânın sunduğu fırsatlardan yararlanarak olağanüstü büyük fırsatlara ve refahın yükseltilmesine vesile yapabilir. Yapay zekâ geliştirilmesi bir yandan biriken sorunları çözerken diğer yandan Türkiye’nin geride olduğu tüm hususlarda çağı yakalamasını, yeni ve farklı çözümlerle ileriye geçmesini ve insanlığı ileriye götüren kültürlerden biri haline gelmesini mümkün kılacaktır. İddia ve savunma bir kuralın öyle ya da böyle uygulanacağına dair değil, olaylara kurallar uygulandığında ne sonuca varılması gerektiğine dair çıkarım önerilerinden ibarettir. Kuralları uygulayarak uyuşmazlığı çözebilmek için öncelikle uyuşmazlık konusu olayın, yani maddi gerçeğin inşasına, bunun için de olaylara ilişkin beyanların ve delillerin değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Deliller, yargılamada kuralı işletmeye yarayan verilerden ibarettir. Delillerin/verilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi algoritmalarla pek kolayca mümkündür. Algoritmalar uygulanacak olan kurallardan ibarettir; algoritmanın varacağı sonucu ise değişken olan deliller/veriler belirler. Hâkimin bilmesi, öğrenmesi, araştırarak bulması ve kendisini güncellemesi gereken kurallarını, bunların yorumlarını, yasa, tüzük, yönetmelik, literatür ve içtihat taramasını robotlar saniyeler içinde yapabilir; sonuçlarını da herhangi bir atlama

olmaksızın bulabilir, tercihe göre sıralayabilir. Görüleceği üzere bu kolaylıkla gerçekleştirilebilir. Bu gerçekleştiğinde hukukçulara düşecek görev ise sadece verileri oluşturarak yapay zekâ sistemine girmek olacaktır. Keza yargı süreçleri içerisinde RPA/Robotik Süreç Otomasyonu sistemlerinin -blokzinciri teknolojilerinin de kullanımıyla- geliştirilmesi sayesinde, insan hatalarının azaltılması ve sistem otomatizasyonu ile şeffaf süreçlere ulaşılabilmesi her şeyi daha da hızlandıracaktır. Dolayısıyla hukukta yapay zekâ kullanımı ilk aşamada işlerin yüzde 20'sini; kademeli olarak neredeyse yüzde 80'ini robotlara/robotik yazılımlara yükleyerek uyumsuzluk çözümünde inanılmaz hız ve etkinlik sağlayabilir. Yapay zekâ kullanımı, hukukçuların ve yargının kapasitesini onlarca kat artırabilir. İşlerin yüzde 80'ini yapay zekâ ile yapmak, yargıdaki iş yükünün yüzde 80'ini hızlıca çözmek anlamına gelir.

Hukuk mesleklerinin iddia, savunma ve kararlarla doğrunun ve haklının ne olduğuna ikna etme işlevi olduğunu, bu hususta geliştirilen yazılımların milyarlarca veriyi çok kısa sürelerde işleyip analiz ederek, ikna edici argümanlar geliştirmede ve doğal konuşma diliyle anlatarak ikna etmede insanı geçmek üzere olduğunu dikkate aldığımızda, ülkemizde Türkçe işleyen, anlayan ve iletişim kurabilen bir hukuk yapay zekâ yazılımı için milli bir platform oluşturulması artık bir zaruret haline gelmiştir. Bu hususta bütün hukuk meslekleri akılcı ve verimli bir iş birliği çerçevesinde bir araya gelmelidir.

E-Duruşma ve Daha İlerisi

22.07.2020 tarihli değişiklikle güncellenen HUMK 149.maddesi 'Ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla veya başka yerde duruşma icrası' başlığıyla tarafların, taleplerinin hakimce kabulü üzerine duruşmalara buldukları yerden katılabilmelerine ve usul işlemleri yapabilmelerine imkan vermekte ve bu kapsama tanıkları, bilirkişileri ve uzmanları da dahil etmektedir.

Ülkemizde duruşmaların tek celse ilkesine uygun olarak gerçekleştirilememesi yüzünden avukatların sonuç alamayacaklarını bildikleri halde katılmaktan kaçınamayacakları duruşmalar için sadece aynı şehirde değil bazen şehirlerarası yollarda da çok zaman harcadıkları bir gerçektir. Zamandan tasarruf ve verimli çalışabilmek adına duruşmalara internet üzerinden katılabilmenin -şimdilik hukuk davaları alanında olsa da- önemli bir hareket alanı sağladığı açıktır.

Pilot çalışmaların, sınırlı kullanımların ardından 18 Ocak 2021 itibariyle İstanbul Adliyesi'ndeki Asliye Hukuk, Sulh Hukuk, Fikri Ve Sınai Haklar Hukuk, İş ve Aile Mahkemelerinde e-duruşma sisteminin aktif olarak kullanıma açılacağı açıklanmıştır. UYAP Avukat Portalı üzerinden sağlanan, tarafların talebi ve hakimın kabulüne bağlı e-duruşma uygulamasının, hukuk mahkemelerinde ulusal çapta uygulama kapsamının kısa süre içinde çok daha genişleyeceği görülmektedir.

Dünyada tekniğin geldiği durum itibariyle uzun vadede 'Holografik Yargı' teknolojisinin de tartışılmaya başlayacağı öngörülmektedir. AR/VR teknolojilerine yapılan yatırımlar ve teknolojinin gelişme hızı dikkate alındığında, yargının tüm unsurlarıyla sanal hale geleceği bir geleceğin bizi beklediği söylenebilir.

Ülkemizde halen bir çoğu üniversitelerin teknokentleri çatısında faaliyet gösteren yapay zeka teknolojileri konusunda uluslararası nitelikte teknoloji, yazılım, iş ve hizmet üreten 209 firma bulunmaktadır. Keza bu konuda çalışan bilim insanlarımız ve teknik uzmanlarımız, yapay zekalı dijitalleşme, Endüstri 4.0 alanında çok ciddi çalışmalar yapmaktadırlar. Bu konuda Türkiye Barolar Birliği'nin 'Yapay Zeka VE Hukuk ARGE Birimi' kurması, bağımsız savunmanın geleceğine dair yapay zekalı senaryoların geliştirildiğini göstermektedir. Ayrıca TC.Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi nezdinde 'Büyük Veri Ve Yapay Zeka Dairesi Başkanlığı' kurulmasının da gelecek için önemli olduğu düşünülmektedir. Tüm bu ulusal kaynaklarımızı ulusumuzun esenliği için kullanabilme bakımından temel sorunun, henüz bir 'Ulusal Yapay Zeka Platformu' oluşturamaması olduğunu düşünmekteyiz.

Daha İyi Yargı Derneği Olarak Önerilerimiz

Adli sicil istatistiklerine göre ilk derece mahkemeleri işlerinin % 59'unu, İstinaf mahkemeleri % 54'ünü, Temyiz mahkemeleri ise % 56'ını bitirebilmektedir. Mahkemelere gelen 7,7 milyon işin 3,2 milyonun halledilmesi sonraki yıllara kalmakta; bu zamanla yığılmaya neden olmakta; yığılmalar af çıkarılması, alternatif uyuşmazlık çözümünün zorunlu kılınması gibi palyatif yöntemlerle giderilmektedir. Ancak bu çözümler ileride başka ve daha derin sorunlara neden olmaktadır. Öte yandan Yargıtay'ın incelediği dosyaların sadece % 50,2'sinde onama kararı verilmekte; bu da istinaf mahkemelerinin yargılamalarının % 49'undan fazlasının hatalı olduğuna işaret etmektedir. Aynı durum; uzmanlıkları başlangıç seviyesinde olan ilk derece mahkemelerinde hata oranının çok daha yüksek olabileceğine işaret etmektedir.

Halihazırda kamuoyunun genel kanaati mahkemelerin davaları incelemeye ve isabetli karar vermeleri için gereken zamanı ayıramadığı, özeni gösteremediği kararlarındaki isabetsizlik oranının istatistiklerin ortaya koyduğundan çok daha yüksek olduğu yönündedir.

Hukukun üstünlüğüne ulusal ve uluslararası güvenin güçlendirilmesi, yargının adalete erişimi kolaylaştıran, hızlı, kaliteli ve ekonomik hizmet üretmesi, şeffaflık ve hesapveriliğin güçlendirilmesi, temel haklar ve özellikle fikir ve ifade özgürlüğü konusunda mevcut endişe ve şikayetlerin giderilmesi, ülke kaynaklarını en etkin olarak kullanırken bilgi ve tecrübe birikiminin, ve bu birikimin nesiller arasında aktarımının güçlendirilmesi, ve en nihayetinde yargı teşkilatının hukukun üstünlüğünü sağlama, hukuk güvencesini güçlendirme yetkinliğinin artırılması, çağdaş sistemlerle karşılaştırılabilir seviyelere getirilmesi konusunda somut önerilerimizi ve çalışma konularını toplam (8) ana başlık altında 80 adet somut aksiyon önerisini tahmini termin planları ile birlikte 'Gelişmiş Ekonomi, İleri Hukuk Ve İleri Demokrasi İçin 8 Başlıkta 80 Öneri' başlığıyla [2] kamuya sunmuş bulunmaktayız.

Arzettiğimiz yargının dijitalleşmesi, yapay zekalı hale gelmesi konusundaki önerilerimiz arasında şu hususlar da bulunmaktadır:

A) Mahkemelerin ve süreçlerinin verimli çalışacak ve kaliteli yargı hizmeti üretecek şekilde geliştirilmesi, iyileştirilmesi hakkında önerilerimiz:

25. Hukuk ve ceza muhakeme kanunları duruşmanın, bütün malzemeler hazır olduktan sonra Tek Celse'de bütün deliller tartışılarak yargılamanın bitirileceği şekilde yeniden YENİLİKÇİ ve de HUKUK YAPAY ZEKASINA alt yapı oluşturacak şekilde tasarlanmalı ve modern bir şekilde oluşturulmalıdır

26. Uyuşmazlıkların teknolojinin ve yapay zekanın getirdiği imkanlardan daha yüksek derecede yararlanarak daha isabetli, daha hızlı ve daha kaliteli olarak çözümü amacıyla TÜRK HUKUK YAPAY ZEKA PLATFORMU oluşturulmalı;

D) HSK, Yargıtay ve Danıştay başta olmak üzere yargıda şeffaflık, hesapverilik ve liyakat aksamalarının giderilmesi hakkında önerilerimiz:

40. Yapay zeka algoritmaları ile mahkemeler arasında oluşan içtihat farklılıkları ortaya çıkarılmalı ve giderilmelidir.

Meseleye topyekün baktığımızda, Türk yargısının yapay zekalı teknolojilerle örülerek dijitalleşmesi için gereken teknik altyapıya sahip oluşumuzun, eğitilmiş insan kaynaklarının varlığının, ülke yöneticilerinin ekonomide ve hukukta dönüşüm yapma iradesini açıklamalarının, Covid-19 pandemisinin dijitalleşme baskısından kaynaklanan zorunlu dönüştürücü gücü nedeniyle yükselen küresel eğilimlerin doğru bir zamanlamayı işaret etmesinin, çok ciddi gelişim fırsatları yarattığına inanmaktayız. Ülkemiz için en uygun yapay zekalı dijitalleşme stratejileri geliştirebilirsek, yargı sistemimizi küresel çapta güven duyulacak bir seviyeye yükseltebiliriz. ‘Hukuk yoluyla demokrasi’ hedefi, günümüzde ancak yapay zekayla dijitalleştirilmiş bir yargı sistemiyle bizi geleceğe güvenle taşıyabilir.

[1] [Daha İyi Yargı için Yapay Zekâ Vizyonuna ve Özeleştiriyeye Çağrı](#)

[2] [Gelişmiş Ekonomi, İleri Hukuk ve İleri Demokrasi için 8 Başlıkta 80 Öneri](#)